

מבשר טוב

סעודה ג' פרשת שלה תשע"ב איטליה

"וידבר ה' אל משה לאמר: שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה אבתיו תשלחו כל נשיא בהם". ובהמשך הפסוקים "ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אתה כי יכול נוכל לה: והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו ויוציאו דבת הארץ אשר תרו אתה אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה ארץ אכלת יושביה הוא וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות" [במדבר פרק יג]

ויש להבין מה סברו אותם נשיאי העדה שלא יוכלו להיכנס לארץ ישראל כי ארץ אוכלת יושביה וכו', והיאך יכלו לטעות כזו טעות שהשי"ת יתן להם את הארץ המובטחת ארץ אוכלת יושביה וכו'.

גם יש להבין מדוע היו צריכים בני ישראל לכבוש את ארץ ישראל במלחמה, והרי בני ישראל היו במדבר בכל הארבעים שנים בניסים ונפלאות והיה להם מזון מן השמים, מן ובשר, ומים מן הבאר, וכלל הוא דמעלים בקודש ואין מורידים, ואם כן היה מן הראוי שימשיכו אותם ניסים גם כשנכנסו לארץ ישראל, והיה הקב"ה יכול לעשות ניסים ונפלאות כמו שעשה אצל סנחריב שבא מלאך והרג את כל האויבים, וכאותם ניסים היה יכול הקב"ה לעשות גם בארץ ישראל ולכלות כל אותם ז' עמים ולא יהיו צריכים בני ישראל ללחום ולכבוש לבדם ובגופם.

ובפרט שבני ישראל היו מלומדים בניסים ומסובבים בכל עצם חיותם במדבר בניסים ונפלאות, שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה וכדו'. וכללא הוא בגמ' דמלומד בניסים ראוי ביותר שיעשה לו הנס, כמו שאמרו בגמ' מעילה [יז]. שהיו שלוחים את ר' שמעון בן יוחאי לבטל גזירות היות והיה מלומד בניסים, "פעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם וכו' אמרו מי ילך ויבטל הגזרות ילך ר' שמעון בן יוחאי שהוא מלומד בנסים". ואם כן מדוע לא עשה השי"ת שיכלו אותם אומות דרך נס לטובת בני ישראל שמלומד בניסים.

*

והנראה לבאר בזה כי כשאדם מסובב בניסים ונפלאות גלויים וזוכה לראות השגחת השי"ת בגלוי, אז התביעה ממנו בשמים יותר גדולה, בבחינה שאמרו בגמ' יבמות [קכא:] "וסביביו נשערה מאד [תהלים נ'] מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו כחוט השערה".

ומה שמצינו שדור המדבר חטאו היה זה חטאים דק מן הדק, אלא שלפי דרגתם הגבוהה שזכו לראות את השגחת השי"ת בגלוי, ולפי דרגתם היה זה נחשב כחטא, ומה שנחשב אצל הצדיק כעבירה אצל אדם פשוט יכול להיות דבר זה נחשב כמצוה, כי הצדיק לפי דרגתו הגבוהה התביעה יותר ממנו יותר גדולה.

כי בשמים ממעל לוקחים בחשבון את כל נסיבות החטא ואת כל מצב החוטא, וכמו שפירש הרה"צ רבי מאיר מפראמישלאן הפסוק [תהלים יט י] "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו". דהנה מלך בשר ודם כשצריך להעניש מי שמרד בו, אין ביכולתו להתחשב עם צער קרוביו וידידיו של זה המורד, שבתוצאת עונשו יגיע גם אליהם צער גדול, והם הרי לא חטאו לפניו כלום. - כי הוא מוכרח לדון את הנידון לפניו לפי מעשיו, ומכיון שזה עונשו המגיעו אי אפשר לו להתחשב בחשבונות צדדיים אחרים.

אבל "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו", היינו משפטי ה' יתברך בעצמו, אמת הם בתכלית האמת, והם "צדקו יחדיו", צודקים גם לכל הסובבים יחדיו, הן במשפחתו, אחיו ואחיותיו הוריו וקרוביו, וכל מי שמגיע אליו איזו עגמת נפש ולו הקטנה ביותר מחמת עונשו של זה הוא באמת וצדק גם לפי מעשיהם עכ"ל.

ולכן כאשר האדם רואה ניסים ונפלאות גלויים ממילא הקב"ה מדקדק עמו יותר, ולכן אותו דור דעה שראה את השגחת השי"ת בגלוי תבעו מהם יותר, ולכם אפילו חטא דק מן הדק היה נחשב אצלם כחטא.

ואילו היה השי"ת מכניס את בני ישראל לארץ בניסים ובאותות ומופתים היה ממילא ההנהגה עימם בשמים בדקדוק יותר, ובני ישראל לא היו בדרגה שיהיו יכולים לעמוד בזה, ולכך היו צריכים ליכנס לארץ ישראל על ידי כיבוש ומלחמה בדרך הטבע כדי שלא יהיה הקב"ה מדקדק עימם כחוט השערה.

ועוד כי כאשר האדם מקבל דבר בנס גלוי מהשי"ת בלי שיעשה האדם שום פעולה מצידו, אזי צריך האדם להיות כל הזמן בדרגה כזו שיהיה ראוי לאותו מתנה כדי שתחזיק אצלו והיה ראוי לה, אך דבר שמקבל האדם בדרך הטבע בעמל ויזע הוא מחזיק יותר אצל האדם, ורצה השי"ת שבני ישראל יוכלו לשבת לבטח בארצם אף כשלא יהיו באותה דרגה כמו דור המדבר ולא רק זמן קצר, ולכן היו בני ישראל צריכים להילחם ולכבוש את ארץ ישראל בדרך הטבע.

כי כמו שנתבאר "משפטי ה' צדקו יחדיו", וכאשר קיבל האדם במתנה בלי שום השתדלות ובלו מאמץ ויגיעה מצד האדם זה מחזיק אצלו קצר יותר.

וגם כי על ידי העמל והכיבוש והמלחמה בזה קידשו בני ישראל יותר את ארץ ישראל, כי כאשר האדם עמל ויגע לעשות את רצון השי"ת בפרט בדברים גשמיים, בזה הוא מקדש את הדבר הגשמי ההוא ביותר, ובזה שבני ישראל כבשו ונלחמו בז' אומות לעשות רצון אביהם בשמים בזה היו מקדשים את ארץ ישראל ביותר.

וכמו שאמר הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב זיעוכ"י שבימי נעוריו רצה שיוכל להשפיע כשעוסק בגשמיות בשעת אכילה כמו בזמן שהוא עוסק ברוחניות. ובערוב ימיו רצה להיפך שיהיה לו כח בזמן שעוסק ברוחניות שיוכל להשפיע כמו שמשפיע בגשמיות שעושה לשם שמים.

והיינו כי כאשר האדם עסוק בגשמיות ומתגבר על תאוותיו ומתאמץ שתהיה אכילתו לשם שמים בזה הוא מקדש אף את מאכליו ודבריו הגשמיים, ולכן אמרו "שולחנו של אדם מכפר", כאשר תהיה אכילתו לשם שמים.

ולכן היו צריכים בני ישראל להיכנס לארץ ישראל על ידי כיבוש ומלחמה בעמל ויגיעה, ובזה היו מקדשים ביותר את ארץ ישראל והיה להם קיום בארץ ישראל, ובארץ ישראל לא היה הקב"ה מדקדק עימם כחוט השערה, כמו שהיה מדקדק עם אותו דור דעה שזכו לראות את גילוי שכינתו יתברך עין בעין ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, ובמן ובאר וכו', כי 'משפטי ה' אמת צדקו יחדיו', והחשבון עם האדם נמדד לפי הסובבים אותו ולפי מצבו.

וכמו שמצינו שבחורבן בית המקדש שנחרב עבור שנאת חינוך, כי אצל דור שהיו בו גילוי שכינה בבית המקדש היה נתפסים על עון שנאת חינוך כג' עבירות חמורות, וכמו שאמרו בגמ' יומא [ט:]: "מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהיתה בו שנאת חנוך ללמדך ששקולה שנאת חנוך שלש עבירות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים".

ולכן צריך שיהיה עבודת האדם בעמל ויגיעה ושיתאמץ לקבוע עיתים לתורה ובזה יהיה קיום לעבודתו ויקדש עצמו אפילו בדברים הגשמיים, ואף כאשר האדם נוסע לנופש צריך שיהיה קובע עיתים לתורה, ועל דרך צחות אמרתי באותם הנוסעים אל ההרים הגבוהים...???

*

ובזה נראה לבאר מה היה בשליחות המרגלים ששלח משה רבינו אותם נשיאי העדה לתור את הארץ, ולא רצו שבני ישראל יכנסו לארץ, והוא משום שהיו סבורים שבני ישראל צריך לזכות לארץ דרך הטבע בלי ניסים גלויים ורק על ידי שיעשו מלחמה עם הז' אומות וינצחו אותם וכמו שנתבאר, ורק באופן כזה יהיה לבני ישראל קיום בארץ ישראל.

אבל כאשר נכנסו לארץ וראו "כי חזק הוא ממנו", והיו סבורים שעל פי דרך הטבע לא שייך בשום אופן להילחם עם הז' אומות, ורק על ידי ניסים ונפלאות יוכלו להיכנס לארץ ישראל, ולכן סברו שאין זה הזמן הנכון להיכנס לארץ ישראל.

אולם יהושע וכלב סברו שעלה נעלה וירשנו אותה, והוא כי ראו כמה פחד ובהלה הכניס השי"ת בתוך הכנענים, וממילא יש אופן לנצח אותם. כי יש שני דרכים כיצד יוכל האדם לנצח במלחמה. א'. אם הוא יותר חזק מאויבו יוכל הוא לנצחו. אך יש דרך לנצח גם כאשר האויב יותר חזק ממנו, והוא על ידי תכסיסי מלחמה, שמגיע בהפתעה ובמארב בשעה שהאויב אינו מוכן, ובאופן כזה יכול הוא לנצחו, ולכן סברו יהושע וכלב שיש אופן ששייך עדיין לנצח את הכנענים.

אך המרגלים סברו שעל פי דרך הטבע היו הכנענים חזקים מאד ואין מציאות שיוכלו לנצחם במלחמה, וגם אם עתה הם בפחד ובהלה גם מצב זה יכול להשתנות בכל רגע, ורק על ידי ניסים גלויים ושלא על פי דרך הטבע כלל יוכלו להיכנס לארץ ישראל.

וזו היה טעותם כי אף כאשר ראו שהכנענים חזקים יותר מהם היו צריכים להאמין שהשי"ת יכול ליתן בהם עוז וגבורה ובתכסיסי מלחמה ינצחום, וכמו שמצינו אצל שמשון הגיבור שהשי"ת היה בעזרו ונתן לו השי"ת עוז וגבורה והיה הוא לבדו יכול לנצח את הפלשתים.

אולם בזה צדקו המרגלים שראוי יותר שיכנסו בני ישראל על ידי כיבוש ומלחמה ובעמל ומאמץ ויגיעה ולא בניסים ונפלאות ומתנה מן השמים. כי באופן זה יהיה לבני ישראל אחיזה וקדושה יותר בארץ ישראל. וארץ ישראל אינה נקנית אלא ביסורים דהיינו מתך עמל ויזע ובזה הוא מתקדש ביותר.

כי כאשר איש ישראל עושה אתערוותא דלתתא בעמל ויגיעה בזה יש קיום למעשיו והוא מקדש עצמו. ועל ידי שהאדם עובד את השי"ת בעמל ויגיעה, בזה יוכל גם לעורר ולגלות כמה כוחות גדולים ועילאים טמונים בקרבו, כי בתוך כל איש ישראל יש כוחות עילאים ויש בו כוחות עוד יותר ממלאך אלא שצריך לגלות כוחות אלו, ורק בעמל ויזע שייך לגלות ולעורר אותם כוחות.

ובמתן תורה הגיעו בני ישראל לדרגה גבוהה כזו שהיו חשובים יותר ממלאכים, והוא כי אז בני ישראל בשעת מתן תורה זכו לגלות את אותם כוחות עילאים פנימים הטמונים הנמצאים תדיר בתוך כך איש ישראל, ועל ידי עמל ויזע אפשר לגלות אותם כוחות.

ובני ישראל על ידי עבודתם בעמל ויגיעה בשלושת ימי הגבלה זכו לעורר וגלות אותם כוחות הטמונים בקרבם, וכמו בכוחות הגוף צריך האדם לעשות כושר כדי לחזק ולגלות אותם כוחות הנמצאים בקרבו, כך הוא גם ברוחניות צריך לעשות כושר היינו להתאמץ ולעמול בעבודת השי"ת, ועל ידי זה יהיה מעורר בקרבו אותם כוחות עילאים רוחניים הטמונים בקרבו ויוכל להגביה עצמו לדרגה גבוהה יותר ממלאכים.

ובעבודה זו של בני ישראל בעמל ויגיעה על ידי זה יזכו גם לעתיד לבוא להתקדש מאד עד שיהיו בדרגה גבוהה מאד כמו אדם הראשון קודם החטא שהיה גדול וחשוב יותר ממלאכים ושרפים, ולא הכוונה שאז יהיו בני ישראל נעשים כשרפים ומלאכים, אלא שאז יתגלו כוחות אלו הטמונים בבני ישראל, כי כבר עתה יש בבני ישראל כוחות גדולים מאד ויותר ממלאכים, אלא שהם ישנים וספונים וטמונים בקרבו ורק על ידי עמל ויגיעה יוכל לעורר ולגלות כוחות עילאים אלו הנמצאים בקרבו. ולעתיד לבוא יתגלו אותם כוחות עילאים שנמצאים בתוך בני ישראל ועל ידי זה יתעלו לדרגה גבוהה יותר ממלאכים.

ויעזור השי"ת שנזכה לזמן שיתעוררו ויתגלו אותם כוחות גדולים הנמצאים בתוך בני ישראל, ושהם גדולים ממלאכים ונזכה לביאור הרע מן העולם בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו מייל לכתובת m0732951213@gmail.com